

Motion till riksdagen 2025/26:932

av Jamal El-Haj (-)

En ny väg mot arbetstidsförkortning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uttala sitt stöd för en successiv arbetstidsförkortning till fyra dagars arbetsvecka, där modellen bygger på gemensamt ansvar mellan arbetstagare, arbetsgivare, fack och näringsliv, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uttala sitt stöd för att en sådan modell bör genomföras stegvis för att stärka jämställdheten, öka ungas och äldres deltagande i arbetslivet samt främja produktivitet, hälsa och social hållbarhet i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Frågan om arbetstidens längd har alltid varit en central del av välfärdsstatens utveckling. När åttatimmarsdagen infördes i början av 1900-talet var det ett historiskt steg framåt för rättvisa och människovärde. Sedan dess har arbetslivet förändrats radikalt: tekniken har utvecklats, produktiviteten har ökat och arbetslivet ställer nya krav på människors tid, energi och hälsa. Ändå är normalarbetsveckan i stort sett oförändrad. Det är nu dags att ta nästa steg, en modern arbetstidsförkortning.

För många kvinnor innebär arbetslivet i praktiken ett dubbelarbete. Efter arbetsdagens slut väntar hushållsarbete, barnomsorg och ansvar för hemmet. Att förkorta arbetstiden är därför också en jämställdhetsreform som skapar utrymme för vila, återhämtning och mer jämlika livsvillkor.

För unga kan en arbetstidsförkortning öppna dörren till arbetsmarknaden. När arbetstid fördelas på fler personer skapas fler sysselsättningsstillfällen. Detta ger inte bara ungdomar möjlighet till arbete och egen försörjning, utan stärker också samhällets långsiktiga sociala och ekonomiska hållbarhet.

För äldre arbetstagare är en kortare arbetsvecka en viktig reform. Många sliter hårt i yrken som är fysiskt eller psykiskt påfrestande. Genom att arbetstiden minskas kan fler

orka arbeta längre och avsluta sitt yrkesliv med värdighet i stället för sjukskrivning eller förtidspension.

Modellen för en arbetstidsförkortning måste vila på ansvar och samverkan. Arbetsgivare och arbetstagare, näringsliv och fackliga organisationer behöver gemensamt ta ansvar för att omställningen sker på ett ordnat sätt. En gradvis övergång är viktig för att inte störa arbetsmarknaden eller försvaga Sveriges konkurrenskraft.

Ett konkret förslag är att arbetstagaren arbetar en halv timme extra måndag till torsdag, medan arbetsgivaren i sin tur avstår en timme per dag. Tillsammans minskar arbetsveckan då direkt med sex timmar. Resterande två timmar kan regleras successivt i kollektivavtal mellan fack och arbetsgivare. På detta sätt blir fredagen en ledig dag för både arbetstagare och arbetsgivare.

Digitalisering, artificiell intelligens och robotisering ger dessutom helt nya förutsättningar för en arbetstidsförkortning. Med robotisering menas både fysiska robotar i industrin och digitala robotar i tjänstesektorn, som kan utföra uppgifter som tidigare tog mycket mänsklig tid och kraft. Det kan handla om produktionslinjer där robotar monterar, packar och kontrollerar varor, men också om mjukvarurobotar som automatiskt kan sköta administrativa rutiner som bokföring, datainmatning och enklare kundärenden.

Genom att robotar får ta över de mest repetitiva och tidskrävande momenten kan människor i stället fokusera på mer kvalificerade, kreativa och socialt värdeskapande arbetsuppgifter. Detta frigör inte bara tid, utan höjer också arbetsglädjen och gör att en kortare arbetstid blir fullt möjlig utan att produktiviteten sjunker. Tvärtom kan robotisering, tillsammans med artificiell intelligens, bli en motor för högre effektivitet och en mer hållbar arbetsmarknad.

En sådan modell skulle ha flera positiva effekter. Den skulle öka produktiviteten genom att människor får mer vila och kan arbeta mer effektivt under kortare tid. Den skulle minska energikostnader för företag, när arbetsplatser kan hållas stängda en dag i veckan. Den skulle dessutom främja sociala och kulturella behov i vårt samhälle. Sverige är i dag ett mångreligiöst land, med en växande andel muslimer. Genom att fredagen görs ledig får muslimer, liksom kristna och judar med sina respektive högtidsdagar, större möjlighet att förena arbetsliv med trosutövning.

Arbetstidsförkortning är därför inte bara en ekonomisk och arbetsmarknadspolitisk reform – det är en investering i människors hälsa, i jämställdhet och i ett samhälle som sätter livskvalitet i centrum. Med stöd av tekniska framsteg, artificiell intelligens och robotisering kan modellen införas utan att konkurrenskraften hotas. Tvärtom kan Sverige bli ett internationellt föredöme för hur framtidens arbetsliv formas.

Jamal El-Haj (-)